

ISMERTETÉSEK.

A Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsának kiadványai I.
Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 1937. Nagy 4°. 166 l.

Az 1934. évi VIII. törvénycikk értelmében az 1808. VIII. törvénycikkkel létesített Magyar Nemzeti Múzeum, továbbá a Magyar Királyi Országos Levéltár, az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum és az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum szakszerű igazgatása és tervszerű fejlesztése céljából az 1922 : XIX. törvénycikkkel Országos Magyar Gyűjteményegyetem néven alkotott és önkormányzati joggal felruházott jogi személy, mint a nemzeti nagy közgyűjtemények egyeteme, immár a Magyar Nemzeti Múzeum nevet viseli és önkormányzati jogait a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa (a Tanács) által gyakorolja.

Az 1934. évi VIII. törvénycikk értelmében 1936. január 15-én alakult meg a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa. Az alakuló ülésen HÓMAN BÁLINT vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőében TASNÁDI NAGY ANDRÁS államtitkár jelent meg, aki üdvözlő beszédében bővebben foglalkozott azokkal a kultúrpolitikai elvekkel, amelyeknek folyománya volt az 1934. évi VIII. törvénycikk.

A Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa néhány hónappal ezelőtt kiadványainak első számaként közzétette mindazokat az újabb és még érvényben levő régiebb törvényeket és rendeleteket, amelyek a Magyar Nemzeti Múzeum önkormányzati szervezetébe tartozó intézményekre vonatkoznak, ezeknek feladatát meghatározzák, tudományos munkáját és adminisztrációját szabályozzák, valamint a Magyar Nemzeti Múzeumról szóló törvény képviselőházi és felsőházi tárgyalásait, továbbá a Múzeum életébe és munkájába belekapcsolódó egyéb intézetek (külföldi magyar intézetek, Magyar Biológiai Kutatóintézet) szabályzatait, a Magyar Nemzeti Múzeum alakuló ülésén tartott előadásokat: HERZOG JÓZSEF, GRÓF ZICHY ISTVÁN, CSÁNKY DÉNES főigazgatók előadásait, az alakuló ülés jegyzőkönyvét, végül a megalkult Tanácsok (Tanács, Igazgatótanács, szaktanácsok) tagjainak névsorát és a tisztviselők rangsorát.

A nagy gonddal szerkesztett kiadványhoz HÓMAN BÁLINT m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Magyar Nemzeti Múzeum elnöke, a múzeumi törvénynek a tudományos közvéleményben előkészítője és a miniszteri székben megalkotója írt előszót, közzétévén azt a beszédét, amelyet másfél évtizeddel ezelőtt a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatói székének elfoglalása alkalmából tartott. Ez a beszéd volt HÓMAN BÁLINT nagy gondolatának első bővebb kifejtése, amely gondolatának megvalósítására másfél évtizeden keresztül egyenes irányban haladt. Az eredetileg két osztályra — könyvtárra és természetiek tárára — tagozódó intézet ugyanis 1814 óta fokozatosan decentralizálódott. 1870-ben már hét osztálya volt, melyek közül a Képtár a huszadik század küszöbén kivált az anyaintézetből s az akkor megalapított Országos Magyar Szépművészeti Múzeumba olvadt bele. „Az Országos Széchényi Könyvtár túlnagy méreteket öltő levéltári osztálya is hovatovább megéri a különválásra, anélkül, hogy a tőle eredetében és anyaga természetében is különböző Országos Levéltárral való egyesítésére gondolnánk,“ — írta HÓMAN BÁLINT a decentralizálódás folyamatát vázolva. — „Az eddiginél nagyobb önállósághoz fog jutni az Országos Széchényi Könyvtár keretében — anyagának természete miatt — a Hírlaptár is, mihelyt megfelelő modern elhelyezést biztosíthatunk számára.“ A decentralizálódás folyamatának megrajzolása után rámutatott azonban arra, hogy ezzel párhuzamosan kialakulóban van a Magyar Nemzeti Múzeum történeti egységét kifejező autonóm szervezet.

HÓMAN BÁLINT már ebben a beszédében figyelmeztetett arra, hogy a Magyar Nemzeti Múzeumból kiszakadt gyűjteményeket akkoriban magában foglaló Országos Magyar Gyűjteményegyetem elnevezés helyett a Magyar Nemzeti Múzeum „nagy múltú és nemes hagyományokkal ékes történeti nevét kellene az Országos Magyar Gyűjteményegyetem egészére átvinni... Így életben maradna a belőle korábban kivált országos intézetekkel újra egyesült, keretében kibővült Magyar Nemzeti Múzeum történeti organizmusa.“

Amit HÓMAN BÁLINT másfél évtizeddel ezelőtt elgondolt és megírt, mint kultuszminiszter az 1934: VIII. törvénycikkben megvalósította: a Magyar Nemzeti Múzeum történeti egységét kifejező autonóm szervezet megalakult és a régi nemes hagyományok ösvényén haladva teljesíti kulturális hivatását. TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

A magyar nevelésügyi folyóiratok bibliográfiája 1841—1936.
Összeállították BARANYAI MÁRIA és KELETI ADOLF. Budapest, 1937.
Budapest székesfőváros házi nyomdája. 148[1] l. (A Fővárosi Pedagógiai Könyvtár kiadványa, 3. szám.)